

Erityisasiantuntija Nanni Olsson
Julkisoikeusyksikkö
Demokratia- ja julkisoikeusosasto

15.5.2024

Valtioneuvoston ihmiskaupan vastaisen työn koordinaattori,
neuvotteleva virkamies Venla Roth
Rikosprosessiyksikkö
Kriminaalipolitiikka- ja rikosoikeusosasto

Eduskunnan hallintovaliokunnalle

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi ulkomaalaislain ja kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskaupan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain 13 §:n muuttamisesta (HE 30/2024 vp)

Eduskunnan hallintovaliokunta on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa otsikkoasiassa.

Oikeusministeriö on lausunut esityksestä 12.2.–26.2.2024 järjestetyllä lausuntokierroksella. Oikeusministeriön lausunto keskittyi ensisijaisesti eräisiin valtiosääntöoikeudellisiin kysymyksiin ja se on jatkovalmistelussa otettu pääosin huomioon. Oikeusministeriö kiinnitti erityistä huomiota liikkumisvapauden rajoittamisen ja vapaudenmenetyksen väliseen rajanvetoon rajamenettelyn yhteydessä, lapsen oikeuksien toteutumiseen ja lapsen edun ensisijaisuuteen, oikeusturvan toteutumiseen, kansallisen liikkumavaran käyttöönoton perusteleminen sekä ihmiskaupan tunnistamiseen. Lausunnon antamisen jälkeen esitykseen on mm. lisätty jaksot esityksen tavoitteista, kansallisesta liikkumavarasta sekä esityksen vaikutuksista perus- ja ihmisoikeuksiin. Esitykseen on myös lisätty Maahanmuuttovirastolle toimivalta antaa lupa poistua vastaanottokeskuksen alueelta, mikä on julkisen vallan käyttöä koskevan perustuslain 124 §:n kannalta kestävämpi ratkaisu kuin aiempi ehdotus toimivallan kuulumisesta vastaanottokeskuksen johtajalle, joka ei välttämättä ole viranomainen.

Perustuslakivaliokunta on antanut esityksestä lausunnon PeVL 17/2023 vp, minkä vuoksi oikeusministeriö pidättäytyy lausumasta seikoista, joita perustuslakivaliokunta on nimenomaisesti jo arvioinut.

**Postiosoite
Postadress**

Oikeusministeriö
PL 25
FI-00023 Valtioneuvosto
Finland

**Käyntiosoite
Besöksadress**

Eteläesplanadi 10
00130 Helsinki
Finland

**Puhelin
Telefon**

0295 16001
Internat.
+358 295 16001

**Faksi
Fax**

09 160 67730
Internat.
+358 9 160 67730

**S-posti, internet
E-post, internet**

kirjaamo.om@gov.fi
www.oikeusministerio.fi
www.justitieministeriet.fi

Perusoikeusrajoitusten välttämättömyys ja oikeasuhtaisuus

Kuten esityksestä ilmenee, rajamenettelyn käyttöönotto merkitsee tavanomaiseen turvapaikkamenettelyyn verrattuna useisiin perus- ja ihmisoikeuksiin, erityisesti liikkumisvapauteen ja henkilökohtaiseen vapauteen, kohdistuvia rajoituksia jo yksin sen takia että, toisin kuin tavanomaisessa turvapaikkamenettelyssä, hakijoiden on rajamenettelyssä pysyteltävä vastaanottokeskuksen alueella. Poistumista rajatulta alueelta estetään estein ja säilöönnoton uhalla. Esityksen tavoitteena on tehostaa todennäköisesti perusteettomien kansainvälistä suojelua koskevien hakemusten käsittelyä. Rajamenettelyn käyttöönoton tavoitteena on lisäksi estää menettelyssä olevien hakijoiden edelleen liikkumista Suomesta muualle Eurooppaan sekä toimia yhtenä hallinnon työkaluna muun muassa välineellistetyin maahantulon tilanteissa.

Perusoikeusrajoitusten tulee olla välttämättömiä hyväksyttävän tavoitteen saavuttamiseksi ja muutenkin suhteellisuusvaatimuksen mukaisia (Ks. esim. PeVL 3/2014 vp, s. 3, PeVL 38/2013 vp, s. 4–5). Oikeusministeriö on kiinnittänyt erityistä huomiota kaikkia tilanteita, mukaan lukien normaalia turvapaikanhakijatilannetta, koskevan rajamenettelymallin välttämättömyyteen ja oikeasuhtaisuuteen. Oikeasuhtaisuutta on tarkastellut myös perustuslakivaliokunta esitystä koskevassa lausunnossaan PeVL 17/2024 vp.

Ehdotetun 104 a §:n 2 momentin mukaan *”rajamenettelyn 1 momentin mukaisesta soveltamisesta voidaan tilapäisesti poiketa, jos sen soveltaminen ei ole poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi mahdollista”*. Säännöskohtaisissa perusteluissa poikkeuksellisten olosuhteiden on viitattu tarkoittavan esimerkiksi sitä, ettei soveltuva majoituskapasiteettia ole riittävästi saatavilla esimerkiksi hakijoiden suuren määrän tai käytettävissä olevan vastaanottokeskuksen tulipalon vuoksi. Perusteluissa todetaan myös, että rajamenettelyn soveltamisesta poikkeaminen olisi ainoastaan tilapäistä ja Maahanmuuttoviraston pitäisi korjata tilanne mahdollisimman pian. Tilapäisyyttä koskeva edellytys herättää kysymyksen, miten lain soveltajan tulisi toimia, jos Maahanmuuttoviraston toimenpiteistä huolimatta rajamenettelyn käyttäminen estyisi pitkäaikaisesti. Lisäksi jää epäselväksi, minkä vuoksi tilanteessa, jossa rajamenettelyn soveltaminen ei ole poikkeuksellisten olosuhteiden vuoksi mahdollista, viranomaiselle jää vielä harkintavalta siitä, sovelletaanko rajamenettelyä vai ei (*”voidaan tilapäisesti poiketa, jos”*).

Oikeusturva ja esityksen vaikutukset tuomioistuimiin

Rajamenettelyssä sovellettava menettely ei perustuslain 21 §:ssä tarkoitettujen asianmukaisen menettelyn, hyvän hallinnon takeiden ja muutoksenhakuoikeuden kannalta poikkeaisi ulkomaalaislain mukaisesta nykymenttelystä. Myös rajamenettelyssä hakemus tutkittaisiin samoja säännöksiä ja menettelyvaatimuksia noudattaen kuin normaalissa turvapaikkamenettelyssä. Maahanmuuttovirastolla olisi siten velvollisuus arvioida hakijan tilanne asianmukaisessa käsittelyssä yksilöllisesti, ja hakijalla olisi oikeus valittaa rajamenettelyssä tehdystä päätöksestä hallintotuomioistuimeen (ks. rajamenettelyn oikeusturvatakeista myös PeVL 2/2021 vp, PeVL 15/2021 vp) Sääntely ei siten lähtökohtaisesti muodostu ongelmalliseksi hyvän hallinnon ja oikeusturvan takeiden kannalta, kunhan niiden tosiasiallisesta toteutumisesta varmistutaan.

Viimeksi mainitulta kannalta on merkityksellistä, että ehdotetun 104 §:n 6 momentin mukaan rajamenettelyä käytettäessä Maahanmuuttoviraston on ratkaistava hakemus neljän viikon kuluessa sen jättämisestä. Ehdotetun 104 c §:n mukaan rajamenettely päättyy, jos Maahanmuuttovirasto ei ole tehnyt päätöstä kansainvälistä suojelua koskevasta hakemuksesta neljän viikon kuluessa sen jättämisestä. Ehdotettua neljän viikon aikarajaa on pidettävä varsin lyhyenä ainakin monimutkaisempien turvapaikkahakemusten asianmukaiselle käsittelemiselle, ottaen huomioon yhtenä vertailuseikkana sekin, että käytettäessä nopeutettua menettelyä Maahanmuuttoviraston on ratkaistava hakemus viiden kuukauden kuluessa sen jättämisestä (ulkomaalaislain 104 § 4 mom). Ehdotettu neljän viikon aikaraja ei saisi johtaa pyrkimykseen käsitellä hakemukset sanotussa ajassa hakijan oikeusturvan toteutumisen kustannuksella. Ottaen huomioon, että hyvän hallinnon ja oikeusturvan ta-

keista on säädetty perustuslain tasoisesti, on lain soveltajan ensisijaisesti huolehdittava asian riittävästä selvittämisestä ja hakijan oikeusturvan toteutumisesta, vaikka se merkitsisikin, että hakemusta ei kaikissa tapauksissa pystytäkään käsittelemään ehdotetun neljän viikon kuluessa. Käsittelyn joutuisuus ilman aiheetonta viivytystä on sinänsä myös tunnistettu PL 21 §:ssä yhdeksi oikeusturvan elementiksi. Säännöksen viittaus ”*aiheettomaan viivytykseen*” kuitenkin pitää sisällään juuri ajatuksen siitä, että asian käsittelemisen ja ratkaisemisen pitää perustua asian riittävään selvittämiseen.

Rajamenettelyssä sovellettavien lyhyiden määräaikojen vuoksi paineet oikeusavun ja tulkkauksen sekä vastaanottopalveluiden saatavuuteen lisääntyvät ja voivat heijastua myös menettelyyn liittyviin valitusperusteisiin muutoksenhaussa ja hallintotuomioistuinten työhön. Tämä saattaisi epäselvissä tilanteissa johtaa rajamenettelyn päättävien täytäntöönpanokieltojen määrän lisääntymiseen. Perustuslain 21 §:ssä turvaturvan toteutumisen suhteen korostuu menettelyn laatu ja siten se, miten menettelyssä tosiasiaa kyetään turvaamaan hakijan menettelylliset oikeudet siten, että hakijan tosiasiallinen pääsy oikeuksiinsa toteutuu.

Esityksessä todetaan, ettei rajamenettelyn käyttöönotolla olisi normaalitilanteessa juurikaan vaikutuksia hallintotuomioistuinten työhön. Nopeutetun menettelyn muutokset eivät mahdollisten täytäntöönpanokieltohakemusten vähäisen määrän kasvua lukuun ottamatta myöskään tule hallituksen esityksen mukaan vaikuttamaan hallintotuomioistuinten työhön. Mahdollisuudella valittaa poistumisluvan epäavasta päätöksestä hallinto-oikeuteen arvioidaan olevan vain vähäisiä vaikutuksia hallintotuomioistuimien työmäärään, kun otetaan huomioon arviot rajamenettelyyn ohjautuvien hakijoiden määrästä normaalissa tilanteessa.

Oikeusministeriö kiinnittää huomiota siihen, ettei esitys sisällä arvioita vaikutuksista tuomioistuinten työmäärään laajamittaisen tai välineellistetyn maahantulon tilanteissa, vaan ainoastaan normaalissa turvapaikanhakijatilanteessa. Hallinto-oikeuksien riittäviin resursseihin on kiinnitettävä huomiota erityisesti siinä tapauksessa, että rajamenettelyyn ohjautuneita hakijoita olisi normaalia tilannetta enemmän. Tämän uudistuksen ja hallituksen muiden uudistusten vaikutuksia hallinto-oikeuksien työmäärään olisi myös syytä arvioida kokonaisuutena, sillä asiämäärien kasvu ja kokonaan uudet asiaryhmät voivat yhdessä lisätä hallinto-oikeuksiin kohdistuvaa kuormitusta merkittävästi.

Esityksessä arvioidaan ehdotusten saattavan aiheuttaa normaalimenettelystä poikkeavaa kuormitusta lähinnä mahdollisten säilöönottoa koskevien päätösten tekemisessä niin toimivaltaisessa viranomaisessa kuin myös käräjäoikeuksissa näiden päätösten vahvistamista varten (s. 40). Oikeusministeriö painotti lausunnossaan tarvetta pyrkiä arvioimaan ehdotusten aiheuttama kuormitus sekä seurata tarkkaan käräjäoikeuksien asiämäärien kasvua, etenkin kun huomioidaan, että poiketen hallituksen esityksestä HE 103/2022 vp esityksessä kyse olisi nimenomaan normaalimenettelystä, ei ainoastaan poikkeuksellisista tilanteista.

Lapsen oikeudet

Esityksessä (s. 74) todetaan, että perustuslakivaliokunta on painottanut, että lapsen etua on harkittava yksittäisen lapsen kannalta tapaus- ja tilannekohtaisesti myös sääntelyn soveltamisessa (PeVL 15/2021 vp, PeVL 18/2018 vp, s. 3 ja PeVL 17/2018 vp, s. 3). Lapsen edun ja oikeuksien toteutumisesta on huolehdittava täysimääräisesti (PeVL 2/2021 vp). Suhdetta perustuslakiin ja säätämisyjärjestystä koskevassa osiossa onkin todettu, ettei rajamenettelyä siten tule soveltaa, jos sen katsotaan yksittäistapauksessa olevan lapsen edun vastaista, tai jos lapsen vastaanottopalveluja ei voida järjestää vastaanottolain mukaisesti. Koska lapsen edun tulee olla ohjaava periaate kaikessa alaikäiseen liittyvässä toiminnassa, tulisi viranomaisen suunnitella myös rajamenettelyn majoitus ja liikkumisvapauden rajoittaminen sen mukaisesti ja niin, ettei lapsen oikeuksia rajoitettaisi enempää kuin se olisi välttämätöntä. Oikeusministeriö painottaa, että velvollisuus ottaa hallintotoiminnassa lapsen edun ensisijaisuuden periaate huomioon seuraa jo Suomea oikeudellisesti sitovasta Lapsen oikeuksien sopimuksen (SopS 60/1991) 3 artiklasta, mikä hallintoviranomaisten pitää ottaa huomioon viran puolesta.

PL 124 § Hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle

Hallituksen esityksessä s. 80 todetaan sen suhteesta perustuslain 124 §:ään seuraavaa:

Ehdotetulla sääntelyllä ei muuteta vastaanottokeskuksen tehtäviä. Vastaanottokeskus järjestää rajamenettelyssäkin hakijan majoituksen ja vastaanottopalvelut vastaanottolaissa säädetyn mukaisesti. Hakijan vastaanottokeskuksen alueella oleskelun velvollisuuden täytäntöönpanoon liittyviä tehtäviä vastaanottokeskuksen henkilökunnalle ei ehdoteta säädettäväksi. Vastaanottokeskuksen henkilöstölle ei myöskään ehdoteta toimivaltuuksia esimerkiksi estää poistumista keskuksen alueelta voimaa käyttäen. Henkilöstön tehtäviä ja toimivaltuuksia koskeva sääntely eroaa siten erityisesti säilöönoton toteuttamista koskevasta tilanteesta. Koska kyse on normaalisti vastaanotto toiminnasta, voidaan tehtävä myös rajamenettelyn osalta samoin perustein kuin normaalin vastaanottokeskuksen tehtävä, antaa muiden kuin valtion tai kunnan ylläpitämäksi. Perustuslakivaliokunta on katsonut, että tiettyjen toimivaltuuksien vuoksi vastaanotto toiminnan antaminen yksityisen yhteisön tai säätiön järjestettäväksi on perustuslain 124 §:ssä tarkoitettua julkisen hallintotehtävän antamista muulle kuin viranomaiselle, joka tässä tapauksessa voi epäilemättä olla tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi. Tehtävät eivät niihin sisältyvien rajausten vuoksi sisällä merkittävän julkisen vallan käyttöä. (PeVL 59/2010 vp, s. 5)

Perustuslain esitöiden ja perustuslakivaliokunnan käytännön perusteella merkittävän julkisen vallan käyttäminen on pidettävä esimerkiksi itsenäiseen harkintaan perustuvaa oikeutta käyttää voimakeinoja tai puuttua muuten merkittävällä tavalla yksilön perusoikeuksiin (HE 1/1998 vp, s. 109; PeVL 22/2014). Nyt tällaisia toimivaltuuksia ei esitetä. Oikeusministeriö korostaa sitä, että kun ehdotetun sääntelyn tarkoituksena on, ettei vastaanottokeskuksen henkilöstöllä olisi oikeutta voimakeinoin tai muillakaan keinoilla estää turvapaikanhakijan poistumista keskuksen alueelta, on tämä seikka asianmukaisesti otettava huomioon henkilöstöä koulutettaessa ja opastettaessa.

Esityksen arviointi ihmiskaupan vastaisen työn näkökulmasta

Ihmiskaupan uhrien ja laajemminkin haavoittuvassa asemassa olevien näkökulmasta olennaista on, että heidät tunnustetaan tiukoissa aikarajoissa. Suomea velvoittava Euroopan neuvoston yleissopimus ihmiskaupan vastaisesta toiminnasta edellyttää Suomea varmistamaan ihmiskaupan uhrien asianmukainen tunnistaminen, uhrin avunsaanti jo tunnistamisprosessin aikana ja se, ettei mahdollista uhria poisteta maasta ennen tunnistamisprosessin loppuun saattamista (10 artikla).

Myös EU-lainsäädäntö velvoittaa jäsenvaltioita luomaan mekanismit uhrin tunnistamiseen varhaisessa vaiheessa ja avun tarjoamiseen. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2011/36/EU ihmiskaupan ehkäisemisestä ja torjumisesta sekä ihmiskaupan uhrien suojelemisesta ja neuvoston puitepäättöksen 2002/629/YOS korvaamisesta 11 artikla koskee ihmiskaupan uhrien auttamista ja tukemista. Artiklan 4 kohdassa edellytetään, että jäsenvaltio luo tarkoituksenmukaiset mekanismit uhrin tunnistamiseksi varhaisessa vaiheessa samoin kuin heidän auttamisekseen ja tukemisekseen yhteistyössä alan tukijärjestöjen kanssa.

Esityksen mukaan haavoittuvassa asemassa oleviin hakijoihin rajamenettelyä tulee soveltaa rajoitetusti ja varmistaa, että heidän mahdolliset, erityiset menettelylliset takeensa tulevat huomioiduiksi. Esityksessä todetaan, että myös haavoittuvassa asemassa olevien hakijoiden tunnistamiseen jo heti hakemuksen jättämisen yhteydessä ja tämän jälkeen muissa menettelyn vaiheissa on kiinnitettävä erityistä huomiota.

Hallituksen esityksen mukaan turvapaikkamenettelyn ensivaiheiden rooli korostuu rajamenettelyn sovellettavuutta arvioitaessa. Hakemuksen rekisteröimisen ja jättämisen yhteydessä hakijalta olisi saatava kaikki tarvittavat tiedot, jotta Maahanmuuttovirasto pystyisi niiden perusteella arvioimaan, voidaanko hakemus jättää

tutkimatta tai ratkaista nopeutetussa menettelyssä ja näin ollen soveltaa rajamenettelyä. Esityksen mukaan hakemuksen vastaanottavan viranomaisen, pääasiassa rajatarkastusviranomaisen, olisi kysymyksillä pyrittävä selvittämään, onko hakijan kohdalla edellytyksiä soveltaa rajamenettelyä ja epäselvissä tilanteissa kysyä Maahanmuuttovirastolta asiaa.

Hallituksen esityksen kohdassa, joka koskee 97 a §:ä ehdotetaan, että Maahanmuuttovirasto voi tarkoituksenmukaisuusharkinnan pohjalta jatkossa pitää turvapaikkapuhuttelun käyttäen videoneuvottelua tai muuta teknistä tiedonvälitystapaa, jossa Maahanmuuttovirastolla ja hakijalla on puhe- ja näköyhteys keskenään, riippumatta hakijan suostumuksesta. Turvapaikkapuhuttelun tapaa harkitessaan Maahanmuuttoviraston on otettava huomioon hakijan iästä taikka fyysisestä tai psyykkisestä tilasta johtuva haavoittuva asema tai muut hakijan henkilökohtaiset syyt, jotka voivat vaikuttaa puhuttelun kulkuun sekä 6 §:ssä säädetty edellytykset. Maahanmuuttoviraston on varmistettava, että turvapaikkapuhuttelu voidaan pitää tietoturvallisesti. Lain tasolle nostetut seikat vastaavat perustuslakivaliokunnan lausunnossaan PeVL 44/2022 vp edellyttämiä.

Epäselväksi kuitenkin jää, miten haavoittuva asema voidaan riittävän hyvin tunnistaa jo turvapaikkapuhuttelun tapaa harkitessa. Kysymyksiä herää siitä, ilmenevätkö puhuttelun kulkuun vaikuttavat henkilökohtaiset syyt riittävällä tavalla arvioinnissa, joka tehdään turvapaikkapuhuttelun tapaa harkittaessa. Esityksen vaikutuksia koskevassa osiossa ei ole käsitelty etäyhteyden käytön vaikutuksia hakijan oikeusturvaan. Esityksessä todetaan, että turvapaikkapuhuttelu on turvapaikkatutkiminnan oleellinen osa, jossa suullisesti selvitetään hakijan perusteet häneen kotimaassaan tai pysyvässä asuinmaassaan kohdistuneesta vainosta tai muista oikeudenloukkauksista ja niiden uhkista.

Herää kysymys, vaikuttaako etäyhteyden käyttö esimerkiksi kotimaassaan vainotun hakijan tai ihmiskaupan uhrin luottamukseen viranomaisten toimintaan ja kykyyn kertoa hakemuksensa kannalta merkittävät seikat. Sääntämisjärjestysperusteluissa todetaan, että "[m]aahanmuuttoviraston vastuulla on arvioida, onko turvapaikkaperusteiden selvittäminen ja uskottavuusarvioinnin tekeminen mahdollista videoneuvottelun tai muun teknisen tiedonvälitystavan avulla yksittäisen hakijan kohdalla."

Ottaen huomioon turvapaikkapuhuttelun merkityksen ja menettelylle asetettavat erityiset vaatimukset olisi perusteltua, ettei etäyhteyksin järjestettävä turvapaikkapuhuttelu perustuisi ainoastaan tarkoituksenmukaisuusharkintaan vaan se säädösperusteisesti nimenomaisesti sidottaisiin siihen, että turvapaikkapuhuttelu voidaan pitää käyttäen etäyhteyttä ainoastaan sillä edellytyksellä, ettei hakijan oikeusturva vaarannu. Lisäksi säännösten voimaansaattamisessa voitaisiin huomioda se, että hakijan käsitys asiasta otettaisiin huomioon. Säännöskohtaisissa perusteluissa on todettu, että käytännössä hakijan mielipide voitaisiin ottaa huomioon toteuttamistapaa koskevaa päätöstä tehtäessä.

Esityksen vaikutuksia koskevassa osiossa todetaan, että haavoittuvassa asemassa olevien hakijoiden kohdalla rajamenettelyn nopea määräaika saattaa vaikuttaa siihen, että haavoittuvuutta ei tunnisteta turvapaikkamenettelyn kuluessa. Normaalia lyhyempi menettely ei välttämättä esityksen mukaan mahdollista sellaisia kontakteja viranomaisten ja mahdollisen oikeusavustajan kanssa, että haavoittuva asema tunnistetaan. Haavoittuvuuden tunnistamatta jääminen saattaa hallituksen esityksen mukaan vaikuttaa kielteisesti siihen, että hakija saisi esimerkiksi tarvitsemaansa menettelyllistä tukea. Sama koskee esityksen mukaan myös esimerkiksi ihmiskaupan uhreja.

Hallituksen esityksessä todetaan, että tunnistamiseen voidaan pyrkiä vaikuttamaan hakemuksia vastaanottavia sekä tutkivia viranomaisia kouluttamalla. Myös vastaanottokeskuksen henkilöstön rooli korostuu esityksen mukaan mahdollisten haavoittuvuuksien tunnistamisessa. Esityksen mukaan haavoittuvassa asemassa olevien henkilöiden yksilöllinen tilanne tulisi huomioda sekä nopeutetussa menettelyssä että rajamenettelyssä ja tarjota heille heidän mahdollisesti menettelyssä tarvitsemaansa tukea.

Edellä esitetyn perusteella jää kuitenkin epäselväksi, missä määrin ehdotetussa rajamenettelyssä kyetään tosiasiassa turvaamaan haavoittuvassa asemassa olevien ihmiskaupan uhrien asianmukainen tunnistaminen siten kuin kansainväliset ihmisoikeussopimukset ja EU-lainsäädäntö Suomelta edellyttävät. Kysymys koskee sitä, miten edellä mainittua vaikutusarviota vasten ihmiskaupan uhrien tunnistaminen käytännössä tiiviissä aikarajoissa etäyhteyksin voidaan käytännössä turvata.

Hakemuksia vastaanottavien ja käsittelevien viranomaisten sekä vastaanottokeskuksissa työskentelevien säännöllinen koulutus sekä ohjeistus haavoittuvassa asemassa olevien hakijoiden, kuten ihmiskaupan uhrien, tunnistamiseksi on tärkeää. Näiden merkitystä tulisi painottaa vahvemmin, ja niiden toteutuminen tulisi myös käytännössä varmistaa.